

Reactie op advies Commissie m.e.r. over NRD plan-MER Omgevingsvisie Etten-Leur

0. Samenvatting

Op 12 september jl. heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie) advies uitgebracht over de “Notitie reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport (MER) voor de Omgevingsvisie’ (NRD). In deze notitie is opgenomen: wat moet in het MER worden onderzocht en op welke manier? In deze memo leest u ons standpunt op dit advies. We starten met een samenvatting.

De Commissie heeft een uitvoerig advies gegeven. Een groot deel sluit aan op de aanpak in de ‘Notitie reikwijdte en detailniveau’ en komt terug in het MER. Op een aantal aspecten geeft de Commissie waardevolle aanvullingen. We nemen die over. De Commissie vraagt veel en op een aantal punten soms op een niveau dat niet past bij een omgevingsvisie. Dit niveau sluit eerder aan bij een plan- of besluitniveau (Omgevingsplan, projectbesluit, vergunning). Bij de uitwerking van de adviezen houden we rekening met het gewenste niveau van de informatie nodig voor het maken van keuzes in de omgevingsvisie. Soms kunnen we volstaan met informatie op hoofdlijnen. In andere situaties is meer gedetailleerde informatie nodig. We maken daarbij onderscheid tussen een algemene, globale toets van de ambities en beleid voor de omgevingsvisie in het algemeen en een meer specifiek effectenonderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en verkeer.

De Commissie spreekt in haar advies over het verkennen van huidige en toekomstige knelpunten en het toetsen van oplossingen hiervoor. De toets in het MER is niet alleen gericht op het oplossen van knelpunten, maar meer op bijdragen aan het halen van voor de toekomst gewenste doelstellingen en ontwikkelrichtingen (ambities).

Het advies van de Commissie m.e.r. om ook in het algemene visiedeel de effecten van alternatieven en scenario’s te onderzoeken wordt niet overgenomen: de ambities in de Omgevingsvisie worden getoetst. Daar waar ambities niet gehaald worden en / of risico’s optreden wordt dit vertaald in een monitoringsopgave en spelregels/randvoorwaarden voor het vervolg van de plan- en besluitvorming.

De Commissie geeft adviezen voor een aantal thema’s waar in de gemeente Etten-Leur en/of regio separate beleidssporen lopen (bijvoorbeeld RES, klimaatadaptatie). Als er voldoende informatie beschikbaar is, wordt daaraan in het MER inhoudelijk aandacht aan besteed.

1. Inleiding

De gemeente Etten-Leur stelt een Omgevingsvisie voor haar grondgebied op. In het kader hiervan wordt een m.e.r.-procedure doorlopen en een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente heeft de Commissie gevraagd om een advies voor reikwijdte en detailniveau: wat moet in het MER worden onderzocht en op welke manier? Dit op basis van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) d.d.7 juni 2019. De Commissie heeft op 12 september het gevraagde advies uitgebracht. We hebben het advies beoordeeld en hierover een standpunt bepaald. Achtereenvolgens gaan we in paragraaf 2 in op de status van het advies en hoe ermee kan en moet worden omgegaan. Paragraaf 3 gaat in op de hoofdpunten van het advies, de informatie die de Commissie essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang in de plan- en besluitvorming. Paragraaf 4 gaat in op specifieke adviezen en aanbevelingen per onderwerp.

2. Kader

Een advies van de Commissie over reikwijdte en detailniveau is, in tegenstelling tot het toetsingsadvies op het uiteindelijke MER, vrijwillig. Het geeft “aan de voorkant” de aandachtspunten aan, die de Commissie ziet voor het MER en waarop de Commissie het uiteindelijke MER gaat toetsen. Het is en blijft een advies: bevoegd gezag heeft beleidsvrijheid om af te wegen hoe het met het advies van de Commissie omgaat. Het is wel verstandig eventuele afwijkingen van het advies in het MER te motiveren.

De Commissie maakt in haar advies onderscheid in informatie die zij essentieel vindt voor het meewegen van het milieubelang en overige adviezen/aanbevelingen. Het is verstandig tegemoet te komen in de essentieel geachte informatie, omdat de Commissie het MER hier met name op zal toetsen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de NRD. Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de NRD voldoende aan de orde komen.

3. Toetsingsadvies Commissie m.e.r. op hoofdlijnen

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de Omgevingsvisie Etten-Leur het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

1. Een beschrijving van de referentiesituatie en de toekomstige staat van de leefomgeving bij ongewijzigd beleid. En voor beide situaties een analyse van de knelpunten en kansen voor de kwaliteit van de leefomgeving.
2. Een uitwerking van de ambities aan de hand van de bovenstaande analyse.
3. Een beschrijving en onderbouwing van het integrale strategische beleid in de Omgevingsvisie Etten-Leur aan de hand van de uitgewerkte ambities, kansen en risico's voor de kwaliteit van de leefomgeving en alternatieve invullingen voor de omgevingsvisie.
4. Een beschrijving en onderbouwing van de concrete keuzes die zijn gemaakt in de Omgevingsvisie Etten-Leur aan de hand van het integrale strategische beleid, (locatie)alternatieven en de milieueffecten.
5. Een aanzet voor een monitorings- en evaluatieprogramma om te beoordelen of de ambities in de toekomst daadwerkelijk worden bereikt en de milieugevolgen acceptabel blijven.
6. Een zelfstandig leesbare samenvatting

Reactie en advies

Ad 1) Referentiesituatie en de toekomstige staat van leefomgeving, knelpunten en kansen

Het MER bevat straks informatie over de referentiesituatie en de toekomstige staat van leefomgeving. Dit door een beschrijving van de huidige situatie en autonoom toekomstige ontwikkelingen. Hierbij wordt een kwalitatieve beschrijvende insteek gekozen. Het accent ligt op die onderdelen waarvoor de gemeente in haar omgevingsvisie keuzes moet maken. De informatie voor het onderdeel verkeer baseren we op een verkeersmodel.

Daar waar aanwezig en relevant voor de afweging in de Omgevingsvisie worden knelpunten en kansen benoemd.

Ad 2) Uitwerking van ambities

In de omgevingsvisie bepalen we onze ambities. Het MER is hierop gebaseerd. Anders dan in het advies van de Commissie verwoord, worden de ambities niet alleen op basis van knelpunten bepaald, maar meer vanuit een langetermijnvisie op Etten-Leur. Waar zet Etten-Leur voor haar fysieke leefomgeving op in. Dit is waar de omgevingsvisie voor bedoeld is. Het MER sluit aan bij dit strategische niveau en wijkt dus enigszins af van het 'traditionele' (knelpuntgerichte) toetsingskader van de Commissie.

Ad 3) Onderbouwing van het integrale strategische beleid in de Omgevingsvisie Etten-Leur aan de hand van de uitgewerkte ambities, kansen en risico's voor de kwaliteit van de leefomgeving en alternatieve invullingen voor de omgevingsvisie.

In het MER onderzoeken we op welke wijze het voorgestelde beleid bijdraagt aan het halen van de ambities en wat de effecten daarvan zijn. We maken een vergelijking met de autonome ontwikkeling op basis van voortzetting van ongewijzigd beleid. De toets levert aandachtspunten en eventuele risico's op. Voor meer algemeen beleid nemen we in het MER geen alternatieven/scenario's op. De uitgangspunten en ambities uit de omgevingsvisie worden getoetst. Daar waar ambities niet gehaald worden en / of knelpunten-risico's optreden wordt dit vertaald in een monitoringsopgave en spelregels/randvoorwaarden voor het vervolg van de plan- en besluitvorming. Bij het onderzoek naar woonlocaties, bedrijventerrein en verkeer werken we wel met alternatieven/varianten.

Ad 4) Onderbouwing keuzes Omgevingsvisie

De keuzes en de onderbouwing komen in de omgevingsvisie. De onderzoeksresultaten uit het MER worden daarbij betrokken. Onderbouwing van de keuzes in het MER is niet handig: bij de keuzes spelen ook andere aspecten dan de milieuthema's. Door de onderbouwing in de omgevingsvisie te geven, blijft het MER het onafhankelijk milieuonderzoeksinstrument waar het voor bedoeld is.

Ad 5) Monitorings- en evaluatieprogramma

In het MER nemen we een aanzet voor een monitorings- en evaluatieprogramma op. Dit is wettelijk verplicht. Het MER bevat een momentopname. Met de beschikbare kennis wordt ingeschat in hoeverre met het voorgestelde beleid doelen en ambities worden gehaald, welke effecten dit met zich mee brengt en welke aandachtspunten of nadere afwegingen er zijn voor het vervolg van de plan- en besluitvorming. In de aanzet van het monitorings- en evaluatieprogramma worden de door de Commissie gegeven aandachtspunten en aanbevelingen meegenomen.

Ad 6) Zelfstandig leesbare samenvatting

Het MER krijgt een samenvatting. Dit is wettelijk verplicht. Over de vormgeving beraden we ons nog (technisch, bestuurlijk en/of populair-publiek vriendelijk).

4. Adviezen en aanbevelingen per onderwerp/thema

Vooraf: voor zo ver in paragraaf 3 al een reactie op adviezen en aanbevelingen is gegeven, gaan we daarop niet meer in.

Scope van het MER

Advies Commissie m.e.r.

Het onderzoek naar de gevolgen voor de leefomgeving voor de strategische visie kan naar het oordeel van de Commissie globaler dan het onderzoek voor de concrete ruimtelijke keuzes.

Afweging hoe ermee om te gaan

De aanpak voor het MER is in overeenstemming met dit advies. In het MER hanteren we een tweedeling tussen het onderzoek naar effecten van de algemene doelen en ambities in de omgevingsvisie en het onderzoek naar effecten en locatieverschillen bij specifieke ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en verkeer. Het detailniveau van het onderzoek stemmen we hierop af. Voor algemene doelen en ambities is het onderzoek globaal. De effecten worden meer kwalitatief beschreven. Voor de specifieke ontwikkelingen treden we meer in de detail en vindt waar nodig kwantitatieve onderbouwing plaats. Ook de locatieafweging krijgt een zekere mate van abstractie. Primair gericht op het in beeld brengen van de verschillen op basis van de voor de keuze relevante aspecten. Het is nadrukkelijk geen toetsend inrichtings-MER, waarin alle milieuaspecten op detail worden onderzocht. Dit past niet bij de status van de omgevingsvisie.

Staat van Leefomgeving: referentiesituatie

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie adviseert om concreet in het MER aan te geven wat wel en niet tot de referentiesituatie wordt gerekend. Trendmatige ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, bevatten veel onzekerheden. Werk, om deze onzekerheden te expliciteren, eventueel met bandbreedtes die dan ook doorwerken bij de beoordeling van de milieueffecten. De beschrijving van de referentiesituatie moet een concreetheid en detailniveau bevatten zodat toetsing mogelijk is aan de ambities voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en het beoordelingskader voor de concrete ruimtelijke keuzes

Afweging hoe ermee om te gaan

In het MER zal zo concreet als mogelijk en relevant beschreven worden wat onder de referentiesituatie valt en wat hierin concreet is en wat nog onzeker. Het detailniveau van de beschrijving van de referentie wordt afgestemd op wat nodig is voor de effectbeschrijving en te maken afwegingen in de omgevingsvisie (zie ook bij "Scope van het MER"). Er wordt niet gewerkt met bandbreedtes/scenario's voor nog onzekere toekomstige ontwikkelingen. Dit wordt op dit niveau van afweging (omgevingsvisie) nog niet relevant geacht. Wel zal worden aangegeven als toekomstige ontwikkelingen nog onzeker zijn, zodat daar bij monitoring en evaluatie rekening mee gehouden kan/moet worden.

Toekomstige staat van leefomgeving bij ongewijzigd beleid

Advies Commissie m.e.r.

Een heldere beschrijving van de toekomstige staat van de leefomgeving bij ongewijzigd beleid is daarom ook van groot belang. Zo kan bepaald worden waar doelen al gehaald worden, welk beleid voortgezet kan of moet worden en waar extra inspanning nodig is ten opzichte van het bestaande beleid. Betrek bij de autonome ontwikkeling de eisen die voortvloeien uit internationale, nationale en provinciale wetgeving en vastgesteld beleid. Het document 'Verkenning Omgevingsvisie' is een goed vertrekpunt om beide situaties te concretiseren. De Commissie adviseert om de situaties uit te werken per deelgebied gericht op de periode tot 2030. Geef waar relevant een doorkijk voor een langere periode bijvoorbeeld bij het onderwerp klimaatadaptatie. Analyseer en beschrijf aan de hand van deze twee situaties waar knelpunten en kansen bestaan of gaan ontstaan bij voortzetting van al ingezet beleid en waar verbeteringen voorzien zijn of mogelijk zijn. Deze analyse kan mede sturend zijn voor het bepalen van de ambities, opgaven en alternatieven in het MER. De referentiesituatie dient tevens als nulmeting voor de evaluatie en monitoring.

Afweging hoe ermee om te gaan

Dit advies past bij de opzet van de NRD (zie reactie in paragraaf 3 onder ad 1).

Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Algemeen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie adviseert om ambities verder uit werken in het MER aan de hand van de analyse van de huidige staat van de leefomgeving en de toekomstige staat van de leefomgeving bij ongewijzigd beleid. Het is van belang om de ambities zodanig uit te werken dat nagegaan kan worden of ambities haalbaar en verenigbaar zijn met elkaar zodat consistent kaderstellend beleid kan worden ontwikkeld. Geef aan en onderbouw ook op welke manier al bestaand beleid in de omgevingsvisie wordt overgenomen of geïntegreerd. De Commissie adviseert daarom om de ambities per deelgebied te omschrijven.

Afweging hoe ermee om te gaan

Dit advies past bij de opzet van de NRD (zie reactie in paragraaf 3 onder ad 2 en ad 3).

Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Klimaatadaptatie

Advies Commissie m.e.r.

Voor de ambities van de gemeente Etten-Leur is het belangrijk zicht te hebben op de kwetsbaarheid van het plangebied voor klimaatverandering. Met inzicht in de kwetsbaarheid kunnen de doelen voor klimaatadaptatie concreet worden uitgewerkt. De Commissie adviseert om dit te doen aan de hand van de stresstest en de resultaten daarvan in het MER op te nemen.

Afweging hoe ermee om te gaan

De klimaatverandering krijgt in het MER aandacht. We beperken ons voornamelijk tot algemeen beschikbare informatie (klimaatatlas) en algemene hoofdlijnen van het beleid. De resultaten van de klimaatstresstest zijn pas begin 2020 beschikbaar. We benutten de resultaten voor de omgevingsdialoog en uitwerken van concrete ambities en maatregelen.

Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Energietransitie

Advies Commissie m.e.r.

Inhoudelijke synchronisatie tussen het MER voor de omgevingsvisie en de inhoud van het concept RES is cruciaal voor het transparant agenderen van energieonderwerpen in de besluitvorming rond de omgevingsvisie.

Afweging hoe ermee om te gaan

De processen voor het RES en de omgevingsvisie/MER lopen niet parallel. In het MER nemen we beschikbare informatie mee. Qua maatregelen gaan we uit van de volgende volgorde:

- besparen en kleinschalige opwek
- grootschalige opwek in gebouwde omgeving
- grootschalige opwek in buitengebied

In het buitengebied gaan we voornamelijk uit van het opschalen en uitbreiden van bestaande windmolenlijnen. Voor zover informatie ontbreekt of er geen doelen zijn bepaald, vindt geen toets in het MER plaats.

Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Circulaire economie

Advies Commissie m.e.r.

Ga in het MER ook in op hoe de omgevingsvisie zich verhoudt tot nationaal beleid met betrekking tot circulariteit. Geef ook aan of de gemeente kaders mee wil geven voor bouwprojecten.

Afweging hoe ermee om te gaan

De omgevingsvisie en het MER volgen (uiteeraard) de beleidsontwikkelingen op het gebied voor circulair bouwen/werken. We vinden het nog te vroeg om vooruitlopend hierop eigen kaders in de omgevingsvisie te stellen. Het kan wel leiden tot aandachtspunten voor monitoring en/of spelregels/kaders voor de vervolg plan- en besluitvorming.

Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Mobiliteit

Advies Commissie m.e.r.

De omgevingsvisie is bij uitstek een instrument om een visie op bereikbaarheid en mobiliteit te formuleren en de relaties met bijvoorbeeld energietransitie en duurzaamheidsambities en gezonde mobiliteit inzichtelijk te maken. Het gaat daarbij niet alleen om het oplossen van bestaande en toekomstige knelpunten, maar juist ook om het mobiliteitsbeleid te gebruiken als sturend instrument om de ambities waar te maken. Maak inzichtelijk waar de

ambities op het gebied van bereikbaarheid en mobiliteit mogelijk interfereren met ambities op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en gezondheid. Als vervolgstap kan dan worden vastgesteld of en hoe de projecten (woningbouw, bedrijventerreinen en infrastructuur) kunnen bijdragen aan het realiseren van de verschillende ambities.

Afweging hoe ermee om te gaan

Het MER is primair gericht op het onderzoeken van de huidige mobiliteitsknelpunten en mogelijke nieuwe knelpunten bij nieuwe ontwikkelingen. Het MER levert bouwstenen voor het mobiliteitsbeleid. De vraag is in hoeverre nieuwe vormen van omgaan met mobiliteit hiervoor de oplossing zijn. Sommige knelpunten kunnen alleen met ruimtelijke maatregelen worden opgelost (denk aan spoorwegovergangen). Dat neemt niet weg dat we daarbij ook toepasbare nieuwe vormen van mobiliteit betrekken.

Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Gezondheid

Advies Commissie m.e.r.

Een veilige en gezonde leefomgeving is één van de doelen van de Omgevingswet. Gezondheid is het resultaat van de wisselwerking van de mens en zijn omgeving. Zowel de fysieke als de sociale omgeving zijn van grote invloed op de gezondheid. Ook de samenstelling van de bevolking beïnvloedt de mate waarin gezondheidseffecten optreden. Wat voor de ene groep mensen geen probleem vormt, kan voor gevoelige groepen leiden tot nadelige gezondheidseffecten. Breng in beeld hoe de bevolking eruitziet en welke opgaven dat met zich meebrengt in relatie tot de leefomgeving. Kijk daarbij naar leeftijdsopbouw (ouderen stellen andere eisen aan de openbare ruimte dan jonge gezinnen). Beschouw de gezondheidssituatie in/rondom de gemeente. Komen bepaalde gezondheidseffecten veel voor waardoor andere ruimtelijke keuzes of aangepast beleid gewenst is? Welke gevoelige groepen in Etten-Leur hebben extra bescherming nodig? Denk daarbij aan scholen nabij snelwegen; gezondheidsverschillen tussen groepen mensen in relatie tot sociaal-economische status, ongezondere omgeving, huisvesting, leefstijl, sociale omgeving; en huisvesting van arbeidsmigranten. Zorg tot slot ook voor integratie met andere beleidsterreinen zoals gezondheidsbeleid of WMO. Welke eisen stellen die aan de fysieke leefomgeving? Of kan fysieke leefomgeving randvoorwaarden bieden?

Afweging hoe ermee om te gaan

Aan de hand van beschikbare gegevens toetsen ambities, doelen en ontwikkelingen op hoofdlijnen en in kwalitatieve zin aan het aspect gezondheid. De resultaten benutten we bij het maken van de keuzes in de omgevingsvisie. Hierbij vindt afstemming plaats met het gemeentelijk beleid op het gebied van gezondheid en maatschappelijke ondersteuning. Er wordt geen specifiek gezondheidsonderzoek gedaan.

Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Ruimtelijke kwaliteit

Advies Commissie m.e.r.

Verken in het MER in hoeverre bestaand beleid en ambities ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied (bijvoorbeeld schaalvergroting in de landbouw, omslag naar kringlooplandbouw, bedrijven die stoppen/omschakelen) en nieuwe opgaven (met name energietransitie en klimaatadaptatie) kunnen accommoderen. Indien dat niet het geval is en knelpunten voor de ruimtelijke kwaliteit worden verwacht, ga dan na in hoeverre deze ontwikkelingen aanleiding kunnen geven tot het formuleren van nieuwe gemeentelijke ambities voor de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied.

Afweging hoe ermee om te gaan

De gemeente Etten-Leur kent een duidelijk en consistent beleid ten aanzien van landschap en ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied, o.a. vastgelegd in de eerdere structuurvisie en het vigerende bestemmingsplan buitengebied. Dit beleid wordt in principe voortgezet in de omgevingsvisie. Tegen de achtergrond van dat beleid zal wel bezien worden in hoeverre genoemde nieuwe ontwikkelingen en opgaven daarbinnen passen, wat tot bijstelling van dat beleid kan leiden.

Alternatieven integraal omgevingsbeleid

Advies Commissie m.e.r.

Aan de hand van de op een rij gezette mogelijke opgaven en ambities voor het integrale omgevingsbeleid kan worden nagegaan in hoeverre deze elkaar versterken of juist tegenwerken. Aan de hand daarvan kan het MER voorstellen doen voor een consistent integraal omgevingsbeleid.

De Commissie adviseert om dit te verkennen door per deelgebied een beperkt aantal alternatieven uit te werken die laten zien welke invloed de uitwerking van een specifieke ambitie heeft op de haalbaarheid van de overige ambities en doelen ('botsproeven'). Ga daarbij uit van de meest in het oog springende dilemma's tussen ambities per deelgebied. Verken daarnaast, indien aan de orde, de verschillende opties/ alternatieven van de gemeente om de ambities te bereiken en betrek daarbij de mate waarin de gemeente kan en wil sturen op gewenste ontwikkelingen. Vergelijk de alternatieven onderling aan de hand van het beoordelingskader. Vertaal de uitkomsten van het alternatievenonderzoek in het MER naar aanbevelingen voor het te formuleren beleid in de omgevingsvisie. Formuleer daarbij waar nodig voorstellen voor mitigerende maatregelen.

Afweging hoe ermee om te gaan

Dit advies wordt deels overgenomen (zie reactie in paragraaf 3 onder ad 3).

Beoordelingskader algemeen deel

Advies Commissie m.e.r.

Aan de hand van het op te stellen beoordelingskader moet duidelijk worden:

- in hoeverre de knelpunten die uit de analyse van de huidige staat van de leefomgeving en de toekomstige staat van de leefomgeving bij ongewijzigd beleid blijken, worden opgelost met het beoogde beleid;
- in hoeverre sprake is van onderlinge strijdigheid en synergie tussen gemeentelijke ambities;
- welke kansen op positieve effecten en negatieve effecten voor de leefomgevingskwaliteit gaan ontstaan in de verschillende alternatieven;
- wat de effecten voor de leefomgeving van het beoogde beleid in de omgevingsvisie op hoofdlijnen zijn.

Het beoordelingskader speelt op deze manier een rol gedurende het iteratieve proces van ontwikkeling van het omgevingsbeleid, en daarnaast ook voor de globale effectbeoordeling van de omgevingsvisie.

Motiveer in het MER hoe de in het beoordelingskader genoemde aspecten een rol hebben gespeeld bij de keuzes voor het beleid in de omgevingsvisie.

De Commissie onderschrijft de intentie in de notitie R&D om voor de strategische keuzes een beoordelingskader op te stellen dat gericht is op de thema's waarop de gemeente ambities voor de leefomgeving kan formuleren. Het Rad voor de Leefomgeving (zie figuur 2 van dit advies) zoals gebruikt bij de NOVI kan daartoe als inspiratie dienen, waarbij dit wordt toegespitst op het schaalniveau en de specifieke context van Etten-Leur.

Afweging hoe ermee om te gaan

In het MER wordt het beoordelingskader verder uitgewerkt. Doel is om te helpen bij de afwegingen en keuzes in de omgevingsvisie en vooraf effecten in beeld te brengen. Hoe het MER heeft bijgedragen aan de afweging en keuzes beschrijven we in de omgevingsvisie. Zie ook de algemene reactie in paragraaf 3 onder ad 3 en ad 4.

Concrete ruimtelijke keuzes: onderbouwing nut en noodzaak

Advies Commissie m.e.r.

Onderbouw in het MER aan de hand van de Ladder van Duurzame Verstedelijking de (aantallen en type) woningen en de (ruimte voor en type) bedrijfsontwikkeling. Onderbouw aan de hand van de duurzaamheids- en bereikbaarheidsdoelstellingen ook de noodzaak voor de aanpassingen aan of nieuwe de infrastructuur.

Werk in het MER de concrete keuzes verder uit aan de hand van de ambities van de Omgevingsvisie Etten-Leur.

Doe dit zo uitgebreid als nodig is om een goede vergelijking van de locatiealternatieven voor bedrijventerrein en woningbouw, en tracé-/mobiliteitsalternatieven en een effectbeschrijving mogelijk te maken.

In de notitie R&D wordt aangegeven dat concrete keuzes voor energietransitie niet worden gemaakt in de omgevingsvisie omdat deze keuzes worden gemaakt in het separate traject van de RES en het daarmee samenhangende – nog op te stellen - gemeentelijke energiebeleid. Een nieuw bedrijventerrein en woonwijk bieden juist concrete kansen om bij te dragen aan de energietransitie. Geef in het MER hier op zijn minst inzicht in en beschrijf mogelijke oplossingsrichtingen.

Afweging hoe ermee om te gaan

Het MER is een hulpmiddel bij het maken van afwegingen en keuzes. Hierin past geen onderbouwing van nut en noodzaak van locaties voor wonen en werken en verkeersmaatregelen. Dit hoort thuis in de omgevingsvisie. Wel wordt in het MER onderzocht of dit ook vanuit milieu bezien de geschikte locaties/maatregelen zijn.

Locaties, maatregelen, alternatieven en varianten worden uitgewerkt op het niveau dat voor afweging in de omgevingsvisie geschikt en passend is. Het niveau is zo dat op visieniveau een keuze kan worden gemaakt. Dat betekent nog geen uitwerking op inrichting/detailniveau.

Voor de insteek ten aanzien van RES en energie wordt verwezen naar de eerdere reactie over het advies onder het kopje “Ambities kwaliteit fysieke leefomgeving: Energietransitie”.

Concrete ruimtelijke keuzes: (Locatie)alternatieven

Advies Commissie m.e.r.

Geef in het MER een onderbouwing van deze locatiealternatieven. Tijdens het locatiebezoek is een toelichting gegeven op de keuze voor het niet meenemen van locaties voor bedrijventerreinen die dichtbij de aansluitingen op de A58 liggen. De Commissie beveelt aan om deze afweging ook op te nemen in het MER en te laten zien welke bijdrage deze locaties kunnen leveren in het bereiken van de ambities van de Omgevingsvisie Etten-Leur.

Ga voor de bereikbaarheidsopgave ook na welke alternatieven mogelijk zijn: werk hierbij naast verschillende tracés voor de ontsluiting van de woningbouw/ bedrijventerrein ook oplossingen uit met vraagbeperking, mobiliteitsmanagement en alternatieve vervoerwijzen.

Afweging hoe ermee om te gaan

De keuzes voor de locaties hoort formeel niet thuis in het MER. De aanbeveling van de Commissie nemen we niet over. We breiden het onderzoek niet uit met locaties die dichtbij de aansluitingen op de A58 liggen. Onze ambitie gaat uit van toekomstbestendige en duurzame bedrijventerreinen. Hierbij zijn van belang de stedenbouwkundige kwaliteit, bereikbaarheid, inpassing in de omgeving en imago. Maar ook samenwerking van bedrijven op het gebied van energievoorziening, hergebruik van grondstoffen, (duurzame) mobiliteit, veiligheid en ICT voorzieningen. Versnippering over meerdere verspreid gelegen locaties draagt daartoe niet bij. Om die reden valt de locatie na de oostelijke aansluiting af. De gronden nabij de westelijke aansluiting behoren tot de gemeente Rucphen. We zijn niet bevoegd hiervoor onderzoek te doen. Eerder gezamenlijk onderzoek leidde tot verzet. De provincie besloot om de aanwijzing als zoekgebied verstedelijking te schrappen. Beperken we ons tot het gebied binnen de eigen gemeentegrenzen dan ligt een eventueel bedrijventerrein op afstand van de westelijke aansluiting. Dit past niet bij de ambitie. Stedenbouwkundig en verkeerskundig is deze ontwikkeling evenmin gewenst. Voor de bereikbaarheidsopgave nemen we de aanbeveling van de Commissie over.

Concrete ruimtelijke keuzes: Beoordelingskader/milieueffecten: algemeen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie constateert, dat de aanzet voor het beoordelingskader in de NRD nog niet volledig is. Met name is nog onduidelijk welke normen en welke toets-methodes worden gebruikt. Maak dit duidelijk in het MER.

Het detailniveau dient zodanig te zijn dat:

- het onderscheid tussen de onderzochte locatie- en bereikbaarheids-alternatieven duidelijk wordt;
- duidelijk wordt dat concrete ontwikkelingen zoals met de omgevingsvisie voorgenomen inpasbaar zijn binnen wettelijke en beleidskaders.

Afweging hoe ermee om te gaan

Deze aanbeveling wordt overgenomen: in het MER wordt het beoordelingskader verder uitgewerkt gericht op het mogelijk maken van afwegingen en keuzes in de ambities in de Omgevingsvisie en wordt beschreven welke milieuaspecten op welke wijze worden onderzocht en beoordeeld.

Concrete ruimtelijke keuzes: Beoordelingskader/milieueffecten: natuur

Advies Commissie m.e.r.

Natura 2000-gebieden

Onderzoek in de Passende beoordeling aan de hand van een depositieberekening of de zekerheid kan worden verkregen dat de omgevingsvisie en de daarin vervatte concrete voornemens de natuurlijke kenmerken van deze gebieden niet aantast. Beschrijf in ieder geval één alternatief waarbij aantasting van natuurlijke kenmerken van nabijgelegen Natura 2000-gebieden wordt voorkomen. Neem de Passende beoordeling duidelijk zichtbaar op in het MER en neem de hoofdconclusies ervan over in het hoofddocument.

Natuurnetwerk Brabant

Onderzoek welke (positieve of negatieve) gevolgen de omgevingsvisie op de actuele en potentiële (wezenlijke) kenmerken en waarden heeft. Geef aan hoe het voornemen hierin past. Beschrijf indien nodig mogelijke en/of nodige mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen.

Beschermde soorten:

Ga in op de mogelijke (positieve of negatieve) gevolgen van de omgevingsvisie voor beschermde soorten en ga na of zich strijdigheid met de Wet natuurbescherming kan voordoen. Beschrijf in dat geval mogelijke en/of nodige mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen.

Afweging hoe ermee om te gaan

Natura2000

Er wordt ten behoeve van het MER een Passende Beoordeling opgesteld. Naar verwachting is stikstof inderdaad het enige relevante aspect. De Passende Beoordeling wordt opgesteld op het abstractieniveau van de visie: het brengt de mogelijke effecten, opgaven en oplossingsrichtingen in beeld. Het geeft (naar verwachting) nog geen sluitende passende beoordeling, dat wordt op visieniveau ook nog niet nodig geacht (anders dan op plan en besluitniveau).

Natuurnetwerk Brabant en beschermde soorten

In het MER wordt op visieniveau ingegaan op mogelijke effecten op, aandachtspunten vanuit en mogelijke mitigerende maatregelen voor Natuurnetwerk Brabant gebieden en beschermde soorten. Dit op basis van een beschrijving van de NNB-gebieden (ligging, kwaliteit, gevoelige effecten), een globale bureau-inventarisatie (op basis van vrij beschikbare gegevens) van beschermde soorten (waar welke) en een inschatting van effecten van ambities, beleidskeuzes, locaties voor wonen, werken en verkeersmaatregelen. Uitwerking van effecten en het opstellen van een eventueel benodigd mitigatie- en compensatieplan vindt in latere fasen van plan- en besluitvorming plaats (Omgevingsplan, projectbesluiten, vergunningen).

Concrete ruimtelijke keuzes: Beoordelingskader/milieueffecten: Gezondheid

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie adviseert in te gaan op gezondheidseffecten:

- geluid/trillingen, luchtkwaliteit, geur en veiligheid
- gezondheidseffecten onder wettelijke normen
- overschrijding gezondheidkundige advieswaarden van WHO/ GGD
- welke nadelige gezondheidseffecten zijn te verwachten
- welke groepen zijn extra gevoelig zijn
- wáár is verbetering dan wel verslechtering te verwachten.
- in hoeverre is sprake van een veilige en gezonde leefomgeving
- toegankelijkheid tot water en groen
- gezonde mobiliteit zoals fietsen en lopen
- gebruik van openbaar vervoer
- verminderen van barrière-werking voor langzaam verkeer door infrastructuur zoals (snel)wegen en spoor
- toegankelijkheid tot een gevarieerd aanbod van voorzieningen (op korte afstand van elkaar)
- toegankelijkheid tot recreatieve voorzieningen en sport- en speelvoorzieningen
- sociale cohesie/ diversiteit/ inclusiviteit
- Op welke wijze/gedrag bevorderen deze aspecten gezondheid en/of welzijn
- Via welke beleidsregels, fysieke maatregelen of ontwerpvoorschriften wordt daarop gestuurd

Afweging hoe ermee om te gaan

In het MER wordt aandacht besteed aan het aspect gezondheid, als onderdeel van de fysieke leefomgeving. Dit wel op het abstractieniveau van de Omgevingsvisie: globaal, gebiedsgericht en gericht op de afwegingen en keuzes ten aanzien van ambities in de Omgevingsvisie. Er worden (vooralsnog) geen uitgebreide modelmatige onderzoeken gedaan naar hinderaspecten als geluid, lucht, geur, veiligheid. Op basis van aard en omvang van ontwikkelingen, toe-/afnames van verkeerscijfers worden kwalitatief of semi-kwantitatief (op basis van vuistregels) effecten ingeschat.

Monitoring en evaluatie

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie adviseert om in het MER een aanzet voor monitoring en evaluatie op te nemen en deze aan te laten sluiten bij het beoordelingskader voor de strategische visie. Vragen die aan de hand van het monitorings- en evaluatieprogramma beantwoord kunnen worden zijn:

- welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden sinds de vorige check en hoe ziet de staat van de leefomgeving er nu uit?;
- worden de doelstellingen per (deel)gebied voldoende gerealiseerd?;
- passen de (gecumuleerde) gevolgen binnen acceptabel geachte grenzen?
- moet aanvullend beleid geformuleerd worden om (gecumuleerde) gevolgen acceptabel te houden?
- moeten ambities en/of opgaven bijgesteld worden?
- voldoen de gemeentelijke gestelde kaders nog, zijn ze te ruim of juist te knellend?

Geef in het MER op hoofdlijnen inzicht in:

- de frequentie van de monitoring en evaluatie en welke indicatoren en data verzameld worden. Sluit voor dit laatste aan bij de indicatoren gebruikt voor de doel- en effectbeoordeling;
- wie verantwoordelijk is voor het verzamelen van de data en voor de analyse en evaluatie . Is deze informatie openbaar en wie neemt besluiten/maatregelen op basis van de uitkomsten van de evaluatie?
- welke consequenties worden verbonden aan de uitkomsten van de evaluatie. Wanneer moeten welke maatregelen getroffen worden of de kaders voor concrete initiatieven aangepast worden?

Afweging hoe ermee om te gaan

Dit advies wordt overgenomen (zie reactie in paragraaf 3 onder ad 1).